

NACRT

PRIJEDLOG

**ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM
OSIGURANJU, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, srpanj 2005.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. i članku 56. stavku 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

- Važeći Zakon o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", br. 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04 i 177/04) stupio je na snagu 6. kolovoza 1998., i primjenjuje se od 1. siječnja 1999. Stupanjem na snagu ovoga Zakona otpočela je reforma mirovinskog sustava koja je provedena radi usklađivanja mirovinskog osiguranja s gospodarskim kretanjima i nepovoljnim demografskim kretanjima, odnosno radi dugoročnog financijskog stabiliziranja mirovinskog sustava. U sklopu reforme najznačajnije promjene odnose se na izmjene (pooštrenje) uvjeta za stjecanje prava na mirovinu, način izračunavanja mirovine, ojačana je međuovisnost dužine staža, visine plaća i visine mirovine. Dio cjelovite reforme mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti bilo je novo uvedeno usklađivanje mirovina dva puta godišnje prema plaćama i troškovima života, odnosno po stopi koja se dobije kao polovica zbroja stope promjene prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj i stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi (omjer 50 : 50).

Ovakav način usklađivanja mirovina prema plaćama i potrošačkim cijenama bila je ključna promjena u cilju dugoročnog financijskog stabiliziranja mirovinskog

sustava. Naime, do stupanja na snagu Zakona o mirovinskom osiguranju (do 1.1.1999.) mirovine su se usklađivale isključivo prema porastu plaća, a izdaci za mirovinsko osiguranje utemeljenom na unaprijed utvrđenim davanjima, kontinuirano su i ubrzano rasli i već do 1997. godine dosegli su 12,48% bruto domaćeg proizvoda i bili su među najvišima u odnosu na države Europske unije.

I nakon stupanja na snagu navedenog Zakona o mirovinskom osiguranju nastavili su se povećavati izdaci za mirovinsko osiguranje, prije svega zbog daljnjeg povećanja broja umirovljenika (iako je njihov priliv znatno smanjen u odnosu na razdoblje prije primjene Zakona), uz istovremeni nedovoljni prirast broja osiguranika koji uplaćuju doprinose za osiguranje. Međutim, iako se nastavio povećavati broj umirovljenika, postupno je ublažen rast mirovinskih izdataka, na što je utjecalo usklađivanje mirovina prema rastu plaća i troškova života. Naime, izdaci za mirovinsko osiguranje se i nadalje povećavaju, ali ipak sporije od rasta bruto domaćeg proizvoda (BDP), pa se zadnjih nekoliko godina počeo blago smanjivati udio mirovinskih izdataka u BDP-u.

U prvom polugodištu 2004. godine donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", br. 30/04) umjesto usklađivanja mirovina prema plaćama i troškovima života, uvedeno je usklađivanje mirovina isključivo prema rastu plaća. U skladu s tim mirovine su od 1. srpnja 2004. usklađene za 4%, i od 1. siječnja 2005. za 2,3%, što iznosi ukupno 6,3%. Takav način usklađivanja mirovina opet ima tendenciju ubrzanog rasta izdataka i postupno povećanje udjela mirovinskih izdataka u BDP-u, što je financijski neodrživo, osobito na duži rok.

Naime, Hrvatska u odnosu na industrijski razvijene države Europe ima izuzetno visoke izdatke za mirovine - izdaci u 2004. godini iznosili su 12,7% BDP-a, dok prosjek u Europskoj uniji iznosi oko 10,4%. Zbog nepovoljnih demografskih kretanja u Hrvatskoj će se, osobito dugoročno, povećavati udio starijih osoba, a smanjivati broj i udio mlađih radno aktivnih osoba, što će nepovoljno utjecati na mnoge gospodarske i socijalne sustave, osobito na mirovinski sustav (procjenjuje se da bi se zbog nepovoljnih demografskih kretanja izdaci za mirovine u slijedeća tri desetljeća u Europskoj uniji mogli povećati u prosjeku za 3 do 5 posto BDP-a).

U Europi mirovine se uglavnom usklađuju prema kombinaciji rasta plaća i potrošačkih cijena, i to u omjeru 50:50 (Švicarska, Mađarska, Luksemburg, Makedonija), ili s manjim udjelom rasta plaća a većim udjelom potrošačkih cijena

(Austrija, Italija, Republika Češka, Finska, Švedska, Portugal, Estonija, Ukrajina i dr.). Rjeđe su države gdje se mirovine usklađuju samo s potrošačkim cijenama (Belgija, Španjolska, Poljska, Velika Britanija), a još rjeđe gdje se mirovine usklađuju samo s plaćama (Danska, Nizozemska, te Slovenija i Njemačka koje zbog visokih izdataka za mirovine te nepovoljnih demografskih kretanja također preispituju takav način usklađivanja mirovina).

- Pored navedenog, u dosadašnjoj provedbi Zakona pojavljuju se određena pitanja koja nisu jasno i nedvojbeno regulirana postojećim Zakonom, a vezana su primjerice za problematiku utvrđivanja vrijednosnih bodova nakon okončanja postupaka ostvarivanja zaštite prava iz radnog odnosa.

Naime, sve je veći broj postupaka okončanih sudskim presudama, sudskim nagodbama ili izvan sudskim nagodbama temeljem kojih osobe u radnom odnosu ili izvan radnog odnosa ostvaruju isplatu plaća za određeno razdoblje unatrag. Iznosi tih plaća dosuđuju se ili se ugovaraju nagodbom u visini plaća koje bi osobe ostvarile na temelju zakona, ugovora o radu, kolektivnog ugovora ili pravilnika o radu u odgovarajućem razdoblju i to u ukupnom neto iznosu za cijelo razdoblje, a u ukupan iznos plaća uračunavaju se zatezne kamate prema važećim poreznim propisima. Od tog ukupnog iznosa, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje u postupku ostvarivanja prava na mirovinu mora razlučiti mjesečne iznose plaća radi određivanja vrijednosnih bodova na temelju kojih će se izračunati visina mirovine, ne uračunavajući iznose kamata. U skladu s navedenim, a da bi se otklonile dvojbe u primjeni Zakona, predložen je novi članak 75.a s jasnim izričajem.

- U postupcima ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja za koje je potrebna ocjena radne sposobnosti, dakle u kojima se utvrđuje invalidnost, tjelesno oštećenje ili opća nesposobnost za rad članova obitelji, a te se činjenice utvrđuju na osnovi nalaza i mišljenja ovlaštenih vještaka, također je primijećeno kako postojeća regulativa ne odgovara u potpunosti stvarnom stanju.

Naime, odredbom članka 112. važećeg Zakona propisana je obveza Vlade Republike Hrvatske da za potrebe ocjene radne sposobnosti prilikom ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja odredi posebnu zdravstvenu ustanovu od koje bi ovlašteni vještaci bili dužni pribavljati cjelokupnu medicinsku dokumentaciju. Međutim Vlada Republike Hrvatske nije pristupila određivanju posebnih

zdravstvenih ustanova, nego je ocjenu o najpogodnijim zdravstvenim ustanovama prepustila ovlaštenim vještacima uzimajući u obzir visok stupanj njihove profesionalnosti. Budući je navedeni postupak potvrđen u praksi kao kvalitetan i efikasan za osiguranike koji stječu prava iz mirovinskog osiguranja na temelju ocjena ovlaštenih vještaka, a prava osiguranika zaštićena su i institutom kontrolnog pregleda, predlaže se odredbu članka 112. stavka 2. brisati.

2. Osnovna pitanja koja se trebaju urediti Zakonom

Predloženim Zakonom uređuje se:

- usklađivanje mirovina po stopi koja se dobije kao polovica zbroja stope promjene prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj i stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi,

- preciznija formulacija pojedinih odredbi važećeg Zakona, radi lakše primjene u praksi i poboljšane zaštite prava osiguranika i korisnika mirovine,

- utvrđivanje vrijednosnih bodova za izračun mirovine u slučaju jednokratne isplate plaće u postupku zaštite prava iz radnog odnosa okončanom pravomoćnom sudskom presudom, sudskom nagodbom ili izvan sudskom nagodbom,

- ozakonjenje postojeće prakse u postupku ocjene radne sposobnosti u slučaju ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja koja se temelje na invalidnosti.

3. Posljedice koje će donošenjem Zakona proisteći

Kako bi usklađivanje mirovina s rastom plaća prema važećem Zakonu o mirovinskom osiguranju utjecalo na daljnji povećani rast izdataka za mirovine, te postupno i dugoročno povećanje ionako visokog udjela mirovinskih izdataka u BDP-u, predloženi način usklađivanja mirovina prema plaćama i potrošačkim cijenama u omjeru 50:50 je socijalno i gospodarski prihvatljiv i održiv, a također je u skladu sa stanjem i opredjeljenjima koja prevladavaju u Europi.

Ostale izmjene važećeg Zakona koje imaju za cilj pojednostavljenje primjene u praksi, utjecat će na poboljšanje zaštite prava osiguranika i korisnika mirovina.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Mirovinski izdaci namiruju se iz doprinosa (oko 60%) i iz državnog proračuna (oko 40% za mirovine ostvarene pod povoljnijim uvjetima i za druge zakonom propisane izdatke). Prema predloženom načinu usklađivanja mirovina prema plaćama i potrošačkim cijenama u omjeru 50:50, ukupni izdaci za mirovine u 2005. godini iznosili bi oko 27 mlrd kuna, što je oko 100 mil kuna manje od izdataka koji bi nastali ako bi se mirovine i dalje usklađivale samo prema rastu plaća.

Predloženi način usklađivanja mirovina prema plaćama i potrošačkim cijenama utjecati će na rast izdataka za mirovine, ali ipak po manjim i gospodarski prihvatljivijim stopama nego u slučaju zadržavanja važećeg načina usklađivanja mirovina samo prema rastu plaća. Razlika izdataka u korist predloženog načina usklađivanja mirovina još je veća ako se promatra duže razdoblje. Naime, ako bi se umjesto predloženog usklađivanja mirovina prema plaćama i potrošačkim cijenama zadržao važeći način usklađivanja mirovina isključivo prema nominalnom rastu plaća, procjenjuje se da bi u razdoblju 2005-2007. ukupni mirovinski izdaci bili veći za oko 1,6 mlrd kuna, dok bi u desetgodišnjem razdoblju 2005-2014. izdaci za mirovine bili veći ukupno za oko 25 mlrd kuna.

Dakle, Prijedlog zakona s predloženim načinom usklađivanja mirovina prema plaćama i potrošačkim cijenama ne iziskuje dodatna sredstva iz državnog proračuna, već ublažava budući rast izdataka za mirovine, a posljedično i buduće zakonske obveze državnog proračuna za isplatu mirovina.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

U skladu s odredbom članka 159. Poslovnika Hrvatskog sabora («Narodne novine» broj 6/02 – proć. tekst, 41/02, 91/03 i 58/04) predlaže se donošenje Zakona po hitnom postupku s obzirom da se predloženim Zakonom rješavaju pitanja koja su

značajna za stabilnost mirovinskog osiguranja i financijsku održivost u dužem vremenskom razdoblju.

V. TEKST ZAKONA KOJI SE PREDLAŽE DAN JE U OBLIKU KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

VI. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU ILI DOPUNJUJU

Uz Konačni prijedlog zakona prilaže se tekst odredbi Zakona o mirovinskom osiguranju na koje se odnose predložene izmjene Zakona.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Članak 1.

U Zakonu o mirovinskom osiguranju («Narodne novine», br. 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04 i 177/04) u članku 5. stavku 1. iza riječi «nasljeđivati» umjesto točke stavlja se zarez i dodaju riječi «a novčana primanja iza korisnika koji nema nasljednika pripadaju Republici Hrvatskoj, odnosno državnom proračunu.»

Članak 2.

U članku 67. stavku 1. iza riječi «prvoga dana» dodaju se riječi «idućeg mjeseca nakon».

Članak 3.

Iza članka 75. dodaje se novi članak 75.a koji glasi:

« Članak 75.a

(1) Osiguraniku, odnosno korisniku mirovine koji je pravomoćnom sudskom presudom, sudskom nagodbom ili izvan sudskom nagodbom potvrđenom kod javnog bilježnika, ostvario pravo na plaću, vrijednosni bodovi utvrđuju se na temelju plaća koje bi pripadale na osnovi zakona, ugovora o radu, kolektivnog ugovora ili pravilnika o radu u odgovarajućem razdoblju, bez kamata po toj osnovi.

(2) Odredba stavka 1. ovoga članka primjenjuje se za razdoblje na koje se odnosi pravomoćna sudska presuda, odnosno sudska ili izvan sudska nagodba.»

Članak 4.

U članku 81. stavak 2. mijenja se i glasi:

«(2) Aktualna vrijednost mirovine utvrđuje se za svako polugodište tako da se aktualna vrijednost mirovine uskladi po stopi koja se dobije kao polovica zbroja stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u prethodnom polugodištu i stope promjene prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi.»

Članak 5.

U članku 88. iza riječi «ugovorom» dodaju se riječi «o socijalnom osiguranju».

Članak 6.

U članku 112. stavak 2. briše se, a dosadašnji stavak 3. postaje stavak 2.

Članak 7.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u «Narodnim novinama».

Obrazloženje Konačnog prijedloga zakona

Uz članak 1.

U članku 5. stavku 1. Zakona o mirovinskom osiguranju propisano je da se dospjela novčana primanja koja nisu isplaćena do smrti korisnika mogu nasljeđivati. Dopunom toga članka predlaže se, da u slučaju kada umrli korisnik nema nasljednika, dospjela a neisplaćena mirovinska primanja pripadaju Republici Hrvatskoj, odnosno državnom proračunu.

Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju Republika Hrvatska dijelom osigurava sredstva u državnom proračunu za financiranje mirovinskog osiguranja (za prava koja se ostvaruju pod povoljnijim uvjetima, za pokriće nedostataka prihoda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, članci 152., 153. i 155. Zakona), pa je opravdano da Republici Hrvatskoj, odnosno državnom proračunu pripadnu sredstva dospjelih a neisplaćenih mirovinskih primanja koja nisu naslijeđena.

Naime, prema Zakonu o nasljeđivanju («Narodne novine», br. 48/03 i 163/03) propisano je da «smréu ostavitelja koji nema nasljednika ostavina prelazi na općinu, odnosno grad», pa u svrhu otklanjanja mogućih dvojbi o pripadnosti tih sredstava predlaže se dopuna članka 5. Zakona.

Uz članak 2.

U ovoj odredbi nedostaju riječi (redakcijska greška) prema kojima se jasno utvrđuje od kojeg dana u ovom slučaju član obitelji ima pravo na obiteljsku mirovinu. Naime, sva prava koje se ostvaruju prema odredbama Zakona ostvaruju se od dana kad su ispunjeni propisani uvjeti, a ako je zahtjev podnesen naknadno kao što je u ovom slučaju, pravilo je da se pravo ostvaruje od prvog dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i određeni broj mjeseci unatrag (članak 32. stavak 3. i članak 54. stavak 2. Zakona i dr.)

Uz članak 3.

Predloženom odredbom definiraju se novčana primanja koja se uzimaju za utvrđivanje vrijednosnih bodova za određivanje mirovine osiguranicima, odnosno korisnicima mirovina koji su na temelju pravomoćne sudske presude, sudske ili izvan sudska nagodbe ostvarili pravo na plaću. Naime, u postupcima zaštite prava iz radnog

odnosa sudovi donose presude, a i stranke u sporu sklapaju nagodbe prema kojima je poslodavac dužan isplatiti plaću za cijelo vrijeme nezakonitog otkazivanja ugovora o radu i isplatiti kamate na te plaće.

Prema poreznim propisima koji su važili do 1. siječnja 2005. kamate do 6% smatraju se naknadom štete, te nisu podlijegale oporezivanju, a time niti plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje, pa se s tim u vezi predlaže da se niti ne uračunavaju u plaću za utvrđivanje vrijednosnih bodova. Nadalje, od 1. siječnja 2005. odredbom članka 15. stavak 3. Zakona o porezu na dohodak («Narodne novine», broj 177/04) izričito je propisano da se zatezne kamate isplaćene osiguranicima po sudskoj presudi ne smatraju primitkom od nesamostalnog rada i ne podliježu oporezivanju.

U skladu s navedenim predlaže se da se vrijednosni bodovi utvrđuju na temelju plaća koje bi osiguraniku pripadale na osnovi zakona, ugovora o radu, kolektivnog ugovora ili pravilnika o radu u odgovarajućem razdoblju (razdoblje u kojem je bio izvan rada i ponovno je za to razdoblje vraćen na rad), ali bez propisanih kamata po toj osnovi.

Uz članak 4.

Prema predloženoj odredbi članka 4. mirovine bi se, umjesto isključivo prema rastu bruto plaća usklađivale dva puta godišnje po stopi koja se dobije kao polovica zbroja stope promjene prosječne bruto plaće i stope promjene indeksa potrošačkih cijena u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi.

Predloženi način usklađivanja mirovina prema plaćama i potrošačkim cijenama u omjeru 50:50 osigurava da u uvjetima realnog rasta plaća realno rastu i mirovine, ali po manjoj stopi od realnog rasta plaća. Nadalje, u slučaju većeg rasta potrošačkih cijena, odnosno smanjivanja realne vrijednosti plaća, smanjila bi se i realna vrijednost mirovina, ali blaže od pada realne vrijednosti plaća. Stoga predloženi način usklađivanja mirovina prema plaćama i potrošačkim cijenama doprinosi očuvanju socijalne sigurnosti i postupnom rastu životnog standarda umirovljenika.

Radi ilustracije posljedica predloženog načina usklađivanja mirovina prema plaćama i potrošačkim cijenama, korisno je napomenuti da su u razdoblju od 1. siječnja 1999. do 1. siječnja 2004., dakle u razdoblju kada se primjenjivao način usklađivanja mirovina jednak onom koji se sada predlaže, mirovine usklađene

ukupno za 31,5% (uz napomenu da bi se ubuduće, umjesto troškova života, uzimao indeks potrošačkih cijena, koji je od 1. siječnja 2004. postao jedini i jedinstveni službeni pokazatelj rasta cijena odnosno inflacije u Republici Hrvatskoj). U istom razdoblju plaće su se povećale za 43,4%, a troškovi života 20,4%. To znači da su u spomenutom razdoblju mirovine rasle sporije od plaća, ali ipak više od troškova života, odnosno realna vrijednost mirovina povećala se ukupno za 9,2%. Ako se tome pribroje i usklađivanja mirovina prema rastu plaća od 1. srpnja 2004. i 1. siječnja 2005. (4% i 2,3%) u razdoblju od 1. siječnja 1999. do 1. siječnja 2005. mirovine su usklađene ukupno za 39,9%, a realna vrijednost mirovina povećala se za 13,8%.

Uz članak 5.

U članku 88. propisano je da se mirovina isplaćuje u inozemstvo korisnicima «u skladu s međunarodnim ugovorom». Radi otklanjanja dvojbi koji međunarodni ugovor se primjenjuje, predlaže se da se dopuni odredba na način kojim bi se jasno definiralo da se mirovine isplaćuju «u skladu s međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju».

Uz članak 6.

Vlada Republike Hrvatske nije pristupila određivanju zdravstvenih ustanova za koje bi liječnici bili vezani u pribavljanju medicinske dokumentacije na temelju koje se utvrđuje invalidnost, tako da ova odredba nije nikada zaživjela.

Naime, profesionalna odgovornost i etika nalažu liječniku da u pripremi medicinske dokumentacije prema kojoj se dokazuje da je ili nije nastupila invalidnost, koristi odgovarajuće zdravstvene ustanove koje smatra najpogodnijim ovisno o vrstama bolesti. U slučaju bilo kakve manjkavosti, uz kontrolne preglede osiguranika i ovlaštene vještake za utvrđivanje invalidnosti, osiguranik je zaštićen u ostvarivanju svojih prava.

U skladu s navedenim odredbu stavka 2. članka 112. Zakona predlaže se brisati to tim više što je Upravni sud Republike Hrvatske u posljednje vrijeme počeo poništavati drugostupanjska rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, s obrazloženjem da nisu u skladu sa Zakonom, jer se ocjene invalidnosti u njima ne zasnivaju na medicinskoj dokumentaciji pribavljenoj od ovlaštene ustanove iz članka 112. stavka 2. Zakona.

Radi toga, predlaže se brisanje ove odredbe, kako bi se postupak za ostvarivanje prava na temelju invalidnosti mogao dalje nesmetano odvijati i kako ne bi dolazilo do poništavanja rješenja donesenih u tome postupku zbog ne udovoljavanja zakonskoj pretpostavci, odnosno uvjetu koji nije moguće ispuniti.

Uz članak 7.

Predloženi Zakon stupio bi na snagu i počeo se primjenjivati danom objave u «Narodnim novinama».

VI. TEKST ODREĐABA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU KOJE SE MIJENJAJU ILI DOPUNJUJU

(«Narodne novine» broj 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04 i 177/04)

Članak 5.

(1) Prava iz mirovinskog osiguranja neotuđiva su osobna materijalna prava, ne mogu se prenijeti na drugoga niti se mogu naslijediti. Dospjela novčana primanja koja nisu isplaćena do smrti korisnika mogu se nasljeđivati.

(2) Prava iz mirovinskog osiguranja ne mogu zastarjeti, osim dospjelih a neisplaćenih mirovina i drugih novčanih davanja u slučajevima određenim zakonom.

(3) Stečena prava iz mirovinskog osiguranja, utvrđena zakonom, mogu se ukinuti samo u slučajevima određenim ovim Zakonom.

(4) Primanja na osnovi mirovinskog osiguranja mogu biti predmet ovrhe i osiguranja u skladu sa zakonom.

(5) Korištenje prava, određenih ovim Zakonom, može se ograničiti samo u slučajevima i uz uvjete određene ovim Zakonom.

Članak 67.

(1) Član obitelji ima pravo na obiteljsku mirovinu od dana kada su ispunjeni uvjeti propisani za stjecanje prava na mirovinu, ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka roka od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta, član obitelji ima pravo na obiteljsku mirovinu od prvoga dana podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(2) Članu obitelji koji je u trenutku podnošenja zahtjeva i ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu zaposlen ili obavlja djelatnost na osnovi koje je osiguran, obiteljska mirovina se isplaćuje od prvoga idućeg dana nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti.

(3) Članu obitelji koji zahtjev za obiteljsku mirovinu podnese nakon prestanka zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje je osiguran, obiteljska mirovina koja mu pripada unatrag, prema stavku 1. ovoga članka, ne isplaćuje se za ono

razdoblje u kojem je bio zaposlen ili obavljao djelatnost na temelju koje je bio osiguran.

(4) Kada netko od članova obitelji podnese zahtjev za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu poslije drugih članova obitelji koji su već ranije ostvarili pravo na mirovinu, određuje se nova obiteljska mirovina i isplaćuje od prvoga dana idućega mjeseca nakon podnošenja zahtjeva.

Članak 81.

(1) Aktualna vrijednost mirovine je utvrđena svota mirovine za jedan osobni bod.

(2) Aktualna vrijednost mirovine utvrđuje se za svako polugodište tako da se aktualna vrijednost mirovine uskladi sa stopom rasta prosječne plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi.

(3) Aktualnu vrijednost mirovine utvrđuje upravno vijeće Zavoda na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku najkasnije dva mjeseca nakon isteka svakog polugodišta.

Članak 88.

Isplata mirovina u inozemstvo obavlja se u skladu s međunarodnim ugovorom ili na temelju uzajamnosti.

Članak 112.

(1) Kada liječnik koji je liječio osiguranika smatra da je liječenje i medicinska rehabilitacija završena i da je nastala invalidnost, dužan je prethodno pripremiti cjelokupnu medicinsku dokumentaciju i zajedno sa svojim nalazom i mišljenjem dostaviti je Zavodu radi vještačenja.

(2) Medicinsku dokumentaciju iz stavka 1. ovoga članka liječnik pribavlja od zdravstvenih ustanova koje odredi Vlada Republike Hrvatske.

(3) Opseg i sadržaj medicinske dokumentacije iz stavka 1. ovoga članka propisuje Vlada Republike Hrvatske.